

Procés participatiu Montsant t'escolta

Informe de resultats de la sessió

Sessió núm. 8 - La Vilella Baixa

La Vilella Baixa, 08 de novembre de 2023

**Generalitat
de Catalunya**

**Parc Natural
de la Serra
de Montsant**

Unitat impulsora del procés participatiu

Parc Natural de la Serra de Montsant

Empreses dinamitzadores i que redacten l'informe

Fleca l'Aresta SCCL

La Bastida Participació SCCL

Robert Castells, Núria Luque, Annaïs Sastre i Otger Vallès

Contingut - Índex

1. Introducció	3
1.1 Antecedents i context	3
1.2 Objectius del procés participatiu	4
1.3 Eixos de debat en les sessions	4
1.4 Sessions participatives en el territori	5
1.5 Canal Participa	5
2. Assistència i participació	6
2.1 Perfil de les participants	6
2.2 Llistat d'entitats participants	7
2.3 Qüestionari de satisfacció	7
3. Recull d'aportacions	8
3.1 Dinàmica inicial	8
3.2 Dinàmica de participació	9
3.3 Resum del poble	12

1. Introducció

Aquest document recull les conclusions locals extretes de la ronda de visites als 9 municipis del Parc Natural de Montsant per escoltar les veus dels veïns i les veïnes, amb l'objectiu de treballar per l'interès comú del territori i enfortir els vincles entre el Parc i la seva gent.

1.1 Antecedents i context

El Parc Natural de la Serra de Montsant és un dels espais més singulars de Catalunya. Va ser declarat el 30 d'abril de 2002 pel Parlament de Catalunya, amb una superfície de 9.242 ha., amb l'objectiu de protegir els seus valors geològics, biològics, paisatgístics i culturals, respectant el desenvolupament sostenible dels seus aprofitaments. La població dels municipis que envolten el Parc Natural de Montsant actualment són 2.638 habitants censats (2022).

Després de 20 anys d'existència, el Parc Natural inicia un procés participatiu amb els pobles del seu entorn, amb la voluntat d'escoltar la veu de veïns i veïnes, entitats i empreses locals, per recollir propostes de millora entorn a àmbits tan diversos com l'ús públic, el patrimoni natural i cultural o les implicacions de viure i treballar a aquest territori. Alhora, vol potenciar la participació de la gent del territori i augmentar el vincle entre l'espai natural protegit i l'equip gestor del parc.

Des de la seva creació s'han fet diverses accions per implicar als habitants i fer-los partícips de la gestió del territori de la serra de Montsant. Els precedents principals que han inclòs processos de participació en aquest sentit han estat:

- Agenda 21 (2007-08)
- Aproximació a les percepcions socials del Parc Natural de Montsant (2009)
- Carta Europea de Turisme Sostenible (certificació 2016 i renovació 2021)
- Declaració de Zona de Protecció Lumínica i Acústica del Parc Natural de Montsant: Àrea d'influència 2018 i Pla d'accions ZEPQA (2023)

1.2 Objectius del procés participatiu

Els objectius d'aquest procés de participació ciutadana són:

- Analitzar la percepció que després de vint anys tenen els diferents actors socials vinculats amb el parc.
- Detectar problemàtiques o temes que requereixin concens i treballar en propostes de millora de relació.
- Analitzar els canals de comunicació entre el parc i els habitants del territori per saber si són eficaços i òptims i recollir propostes de millora.
- Analitzar com es poden enfortir dinàmiques que millorin el vincle entre el parc i el territori i fer propostes.

1.3 Eixos de debat en les sessions

El procés de debat s'ha estructurat en 4 eixos de debat:

Ús públic:

L'ús públic és el conjunt d'activitats, serveis i equipaments que ha de facilitar l'administració de l'espai protegit per tal d'apropar els visitants als seus valors naturals i culturals, d'una manera ordenada, segura i que garanteixi la conservació i la difusió d'aquests valors a través de la informació, l'educació i la interpretació ambiental.

Concretament, s'ha parlat d'equipaments i punts d'informació, àrees de lleure, pistes i senyalització, àrees d'interès dels pobles, regulació de les activitats del parc i normativa, infraestructures, turisme sostenible, etc.

Viure i treballar al Parc:

En aquest àmbit, s'hi engloben totes aquelles activitats econòmiques i educatives que es realitzen dins l'àrea de l'espai protegit, i que necessàriament han de coordinar-se (per exemple mitjançant tràmits administratius) amb l'òrgan gestor del parc per tal que existeixi una convivència amb la diversitat d'usos de l'espai protegit.

Concretament, s'ha parlat d'agricultura, ramaderia, biodiversitat cultivada, caça, serveis i tràmits, usos i activitats tradicionals, educació i centres educatius, aprofitament silvícola, etc.

Patrimoni natural i cultural:

La serra de Montsant és un dels espais més singulars de Catalunya. Entre els objectius del Parc hi ha la conservació de la seva biodiversitat, i posar en valor el patrimoni natural i el patrimoni cultural material i immaterial de la serra.

Concretament, s'ha parlat de paisatge, fauna, flora, geologia, arquitectura popular, espiritualitat, etc.

Comunicació:

La comunicació i la proximitat del parc amb els veïns i veïnes es imprescindible, ja que habiten i fan ús dels espais naturals protegits. Per tal d'evitar el desconeixement, cal que el Parc faci divulgació de la gestió i els temes que s'estan treballant, així que s'ha de trobar el canal adequat de comunicació amb la població local.

Concretament, s'ha parlat de canals de comunicació, l'agenda, el butlletí del parc i sobre quina informació és d'interès general i necessari que intensificar.

1.4 Sessions participatives en el territori

El procés participatiu, a nivell presencial, s'ha dut a terme en nou sessions, una en cadascun dels municipis del voltant del Parc Natural.

Les sessions s'han dut a terme durant 3 setmanes, els dimarts, dimecres i dijous de 18 a 20 h.

El calendari ha estat el següent:

- Dimarts 17 d'octubre a Cabacés, a la Sala de la Societat.
- Dimecres 18 d'octubre a La Bisbal de Falset, a la sala d'actes de l'Ajuntament.
- Dijous 19 d'octubre a Margalef, a la Sala Polivalent.
- Dimarts 24 d'octubre a La Morera de Montsant, a la Seu del Parc Natural de Montsant.
- Dimecres 25 d'octubre a Cornudella de Montsant, a la sala d'actes de l'Ajuntament.
- Dijous 26 d'octubre a Ulldemolins, al Centre Cívic.
- Dimarts 07 de novembre a La Figuera, a la sala Euterpe.
- Dimecres 08 de novembre a La Vilella Baixa, al Local social de la Vilella Baixa.
- Dijous 09 de novembre a La Vilella Alta, al Casal.

1.5 Canal Participa

Alhora, durant tot el procés participatiu també ha estat obert el [Canal Participa](#), el canal de participació virtual de la Generalitat de Catalunya, que inclou tota la informació i documentació del procés, així com un espai de participació en línia on poder fer aportacions i rebre i donar suport a iniciatives presentades.

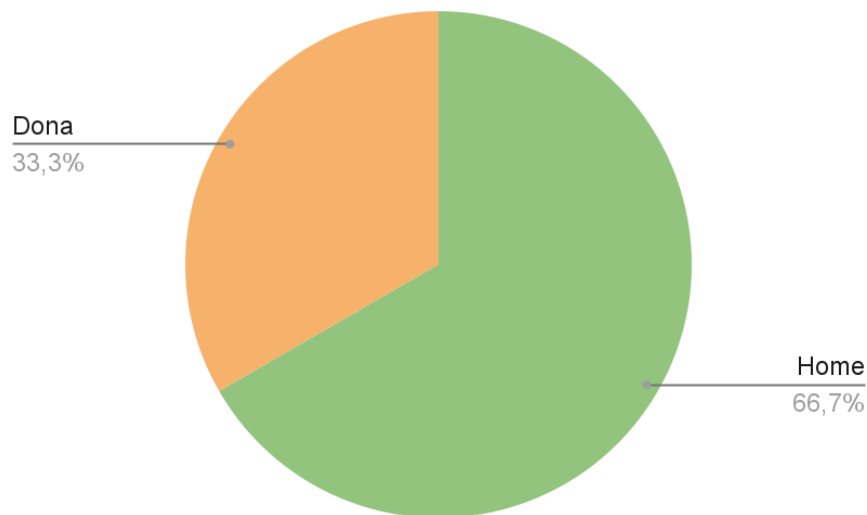
2. Assistència i participació

La sessió va comptar amb la participació de 9 persones, que representaven a 3 organismes, entitats o empreses diferents.

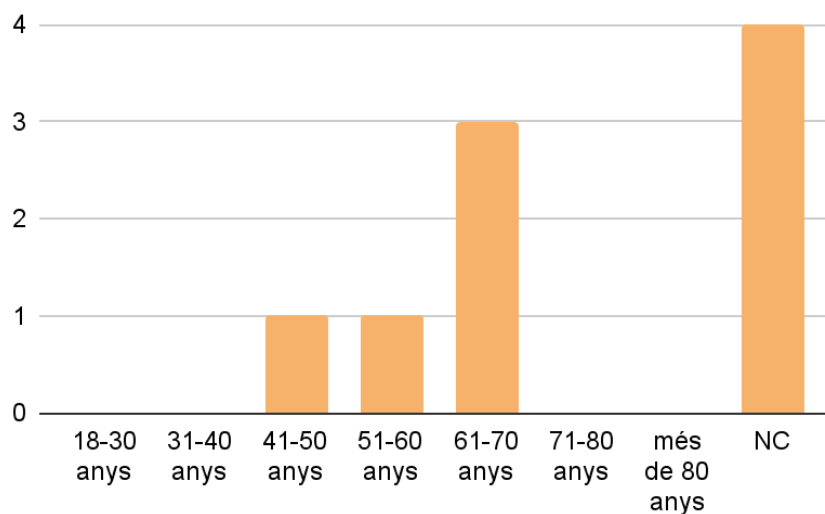
2.1 Perfil de les participants

A partir de les dades obtingudes del qüestionari d'avaluació que es va facilitar al final de la sessió, es mostren algunes de les dades de perfil de les participants.

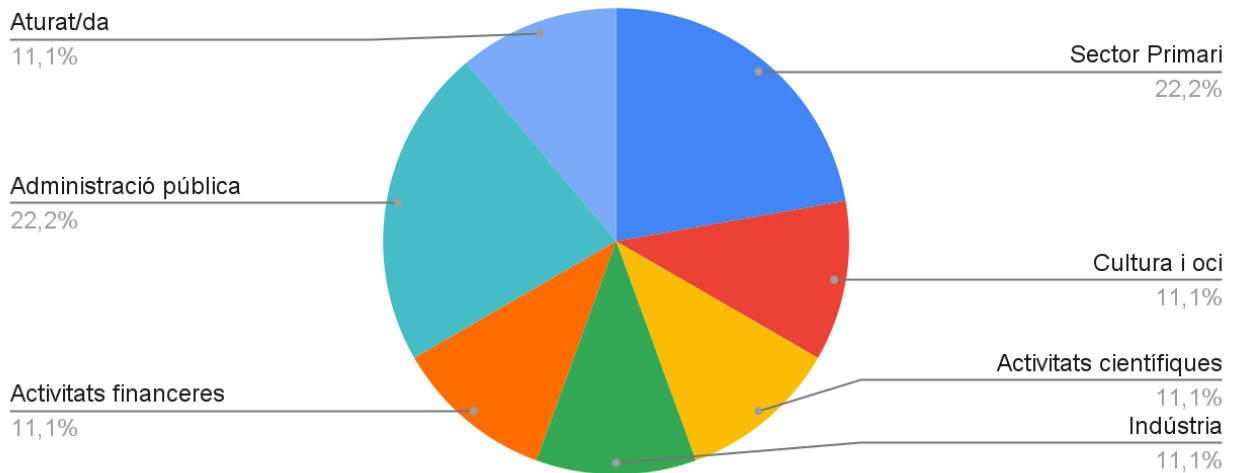
Participants per sexe:

Participants per edat:

Sector d'activitat professional de les participants:

2.2 Llistat d'entitats participants

Tot seguit es presenta el llistat d'entitats participants a la sessió, indicant el nombre de persones representants de cada entitat.

Entitat/Administració/Empresa	Nombre de participants
Comissariat	1
Ajuntament	2
Prioritat	1
Particulars	5
TOTAL	9

2.3 Qüestionari de satisfacció

Al finalitzar les diverses sessions de participació s'ha utilitzat un qüestionari de valoració d'aquesta, per poder recollir dades de les participants i, alhora, poder recollir l'opinió respecte al desenvolupament de la sessió.

Els resultats de totes aquestes enquestes es mostraran a l'informe final del procés de participació, a l'entendre-se totes les sessions com un mateix conjunt de dinàmiques participatives.

3. Recull d'aportacions

Les sessions de participació han començat amb la presentació de la jornada a càrrec de l'equip de dinamització, així com amb l'explicació dels objectius del procés a càrrec de la direcció del Parc Natural de Montsant.

Durant la sessió les persones participants han deliberat en gran i petit grup, conduïts per tres dinamitzadors professionals, seguint un conjunt de dinàmiques participatives prèviament dissenyades.

La sessió s'ha dividit, principalment, dos en espais participatius: al primer, els assistents organitzats en petits grups han anat passant per diversos espais on s'abordaven els diversos àmbits de l'Ús públic, les implicacions de Viure i treballar al Parc Natural i elements relatius al Patrimoni natural i cultural. Totes les persones participants han participat en cadascun dels espais, aportant aspectes positius, aspectes negatius i també propostes de millora sobre aquests.

El segon moment participatiu ha estat una dinàmica, en gran grup, per conèixer les formes de comunicació del Parc Natural amb els veïns i veïnes del territori, alhora que per poder proposar noves formes d'establir contacte.

Cal destacar que prèviament a tot això, a mesura que les persones participants arriben a la sessió, se'ls hi demana reflexionar respecte què és el Parc Natural de Montsant per elles; tot i que és una dinàmica que tan sols pretén establir un primer contacte amb el que es treballarà més endavant, les respostes també es recullen en aquest informe.

3.1 Dinàmica inicial

Què és per tu el Parc Natural de Montsant?	
Preservació i gaudi	Vida
El sentiment més especial després de l'amor	Exercici

3.2 Dinàmica de participació

Ús públic
Elements positius
<ol style="list-style-type: none">
1. Hi ha hagut un augment del turisme que fa ús del Parc Natural.
2. Fa anys va sorgir una iniciativa popular que consistia en obrir diferents camins i itineraris. El Parc Natural va col·laborar i es mantenen.
Elements a millorar
<ol style="list-style-type: none">
1. Conflicte entre visitants i motocicletes a: el Coll de l'Empedrat, el Grau dels Bous, el Grau de la Figuera i el Pont de Cavaloca.
2. Existeix un conflicte entre caçadors i excursionistes per la poca consciència per part d'alguns excursionistes.
3. Hi ha turisme al poble però la majoria no fa ús del Parc Natural.
4. Hi ha un deteriorament de senyals als itineraris.
5. Hi ha senyals duplicades en alguns camins.
6. Punt d'Informació inexistent.
7. Preocupació perquè les motos estan fent malbé els camins.
8. L'àrea de lleure s'omple d'autocaravanes perquè reboten escaladors que no troben lloc a l'àrea d'acollida de Margalef.
9. Al GR-171 km.23, a la pista de la Figuera, abans de passar el riu, falta senyalització a la cruïlla a causa del deteriorament.
Propostes de millora
<ol style="list-style-type: none">
1. Fer senyals seguint la idea de les senyals de Reus Esportiu.
2. Rescatar la figura del PI perquè la Vilella és un lloc estratègic. Es podria proposar al personal de la botiga del poble (Cal Centro).
3. Fer activitats per difondre la fauna i la flora del Montsant.
4. Que el Parc Natural incentivi i ajudi amb recursos a les àrees de lleure per fer-les més grans per acollir furgonetes.
5. Crear folletons informatius de la fauna i la flora típica del Parc Natural de Montsant.
6. Que hi hagi més presència d'agents rurals en punts conflictius on sempre circulen motocicletes.
7. Crear una campanya amb agents rurals i mossos d'esquadra per multar els motoristes que passen per camins on es prohibeix l'accés amb motocicleta.
8. Millorar la senyalització que va cap a l'ermita de Sant Blai (Morera)
9. Crear un inventari de camins on aparegui si són d'ús públic o privat i designar quins usos té.

Patrimoni natural i cultural
Elements positius
1. S'ha fet molta recerca sobre patrimoni natural i cultural.
Elements a millorar
<ol style="list-style-type: none"> 1. No s'ha arribat a aplicar mai el pla director del PN de Montsant. 2. La gent no se sent interpel·lada a les trobades participatives del Parc. 3. Hi ha molta desconeixença de les activitats que es duen a terme al Parc. 4. Desconeixement dels límits i què inclou el Parc Natural. 5. No han arribat al territori la informació de les ajudes per la renovació de la pedra seca. 6. Hi ha masses tràmits a nivell d'agricultura. 7. Costa conèixer la informació respecte les ajudes i subvencions.
Propostes de millora
<ol style="list-style-type: none"> 1. Acostar les jornades de difusió i participació als pobles. 2. Es podrien organitzar trobades locals a nivell sectorial (per exemple, caça, agricultura,...). 3. Millora de la comunicació a l'hora de promocionar ajudes per arreglar marges de pedra seca i altres. 4. Incrementar la recerca a nivell de biodiversitat (fauna, flora, geologia) i cultura. 5. Penjar tota la informació i estudis sobre biodiversitat natural i cultural a la web del Parc. 6. Crear un Butlletí d'Ajudes.

Viure i treballar al parc
Elements positius
<ol style="list-style-type: none"> 1. L'agenda del Parc. 2. Intentar apropar-se a la gent. 3. L'educació a les escoles. 4. El Montsant a taula, però que es va quedar amb molt poc.
Elements a millorar
<ol style="list-style-type: none"> 1. La gestió del riu i l'aigua 2. Treballar en la identificació del parc. 3. Qui té més prioritat, una batuda de caça o el caminador? establir millor el dret de pas ja que genera controvèrsia. 4. El procediment ordinari de comunicació i acceptació de les batudes és lent. 5. La lentitud en el procediment de les "esperes" de la caça. Han de tancar la temporada abans per l'àguila. 6. Fer un mapa de l'àguila, ja que per la seva conservació s'han creat moltes limitacions pel que fa a la caça o en la maquinària agrícola. 7. No subcontractar els punts d'informació ni els temes culturals. Ja que genera poca proximitat. 8. Oferta educativa: ve des de dalt en paquets preestablerts, i no són temaris que s'adaptin a l'escola. 9. No té sentit subcontractar l'educació ambiental.
Propostes de millora
<ol style="list-style-type: none"> 1. Hi ha conflicte entre el veïnatge i caçadors. 2. Des del parc, capacitat de mediar i la gestió de les batudes. 3. Més tallers i sessions pràctiques, així com més guies d'interpretació. 4. Pedagogia de plantes tant a nens i grans. 5. No s'ha aprofitat la marca Parc. 6. Gestió de l'aprofitament de la caça. 7. Ramats: mirar la feina que es fa des del Consorci de Llaberia per replicar-la al Montsant. 8. Augmentar la formació per treballar al Parc. 9. Foment dels escorxadors (o creació d'un mòbil). 10. Creació d'estructures compartides dels oficis agrícoles per transformar la matèria prima. Per exemple, foment d'obraders compartits. D'aquesta manera s'augmentaria el valor afegit. 11. Tractar de coordinar-se i gestionar els trams interns-urbans del poble.

Comunicació
Formes de comunicació actuals
1. Per telèfon i correu electrònic cap al Parc, i amb cartells, butlletí, correu electrònic i eagra/bando des del Parc cara enfora.
Noves formes de comunicació i altres propostes
1. S'hauria de fer una llista d'establiments socials dels pobles on penjar cartells, a més de les cartelleres del Parc Natural. 2. Es podrien posar cartelleres als miradors nocturns.

3.3 Resum del poble

La vuitena trobada del procés participatiu "El Parc t'escolta" es va dur a terme a la Vilella Baixa, realitzada el dimecres 8 de novembre al local social del poble, on van assistir 9 persones del municipi.

A la taula d'**ús públic i social** del parc natural, els veïns i veïnes de la Vilella Baixa destaquen la freqüentació de motocicletes en els camins del parc, que generen destrosses i problemes de conservació. Proposen fer una campanya amb agents rurals, mossos d'esquadra i fomentar la pedagogia per poder controlar aquest aspecte. En general tenen la sensació que la població de la Vilella Baixa no sent seu el Parc Natural i no participen de les activitats que ofereixen. Suggereixen que el Parc Natural inverteixi més temps en campanyes d'educació ambiental per potenciar aquest recurs natural tant pels ciutadans com pels turistes.

Pel que fa a l'àmbit de **viure i treballar al parc**, ens trobem en un municipi amb molt poc terreny dins del parc, i alhora hi ha molt pocs agricultors i no hi ha cap ramat, cosa que es considera molt negatiu i que el parc podria tractar de donar-hi més suport. Com a punts positius es considera tota la feina feta en educació ambiental, tot i que es comenta que és un error la contractació d'empreses que no siguin pròpiament del parc per executar-ho. Finalment, es visibilitza la controvèrsia que hi ha respecte de la caça i la comunicació d'aquesta, ja que afecta negativament als excursionistes quan es troben senderes tallades per batuda.

Respecte de l'àmbit de **patrimoni natural i cultural**, les veïnes i veïns de La Vilella Baixa valoren molt positivament la recerca que s'ha fet durant els anys d'existència del Parc, tot i que reclamen la publicació de tots els materials que s'han generat a la web d'aquest ens. També observen poca implicació dels habitants dels pobles en iniciatives participatives, i proposen dur a terme trobades sectorials a cadascun dels pobles (caça, agricultura...). A més, destaquen les dificultats en burocràcia i tràmits, i per això proposen poder reduir aquestes traves i buscar fórmules de suport per superar-les.

En l'àmbit **comunicatiu** es valoren positivament els canals existents, tot i que es proposa fer un llistat d'establiments dels pobles on penjar cartells físics per tal que les veïnes i veïns ho puguin veure i informar-se'n presencialment, més enllà dels taulells del Parc.

